

Vuoden 2024 talousarvion laadintaohje

Kaupunginhallitus 13.06.2023 § 126
180/02.02.00/2023

Valmistelija: talous- ja hallintojohtaja Leena Sämpi

Kaupunginhallitus vastaa kuntalain 39 §:n mukaan mm. taloudenhoidosta, joten sillä on päävastuu myös talousarvion valmistelusta. Talousarvion ja -suunnitelman laadinnan ohjenuoraksi kaupunginhallitus antaa vuosittain talousarvion laadintaohjeet. Ohjeet sisältävät myös talousarvion laadintaprosessin aikataulutuksen.

Kannuksen kaupungin talouden kehitys

Tilikausi 2022 oli kaupungin kolmas peräkkäinen ylijäämäinen vuosi. Sotekustannusten sekä energiakustannusten voimakkaasta noususta huolimatta vuosi 2022 päättyi ennakko-odotuksista poiketen 88 870 euroa ylijäämäiseksi. Kaupungin taseessa on kertyneitä ylijäämiä 5,9 milj. euroa eli 1 103 euroa asukasta kohden. Toiminnan nettokulut nousivat vuodesta 2021 peräti 7,3 %, mikä on kuitenkin kuntien keskimääräinen taso.

Verotulot ylsivät 20,8 milj. euron tasolle, kasvua edellisvuoteen oli 4 %. Mutkalammin ja Kaukasen tuulipuistojen kiinteistöverot eivät vielä vuonna 2022 näkyneet merkittävässä määrin kaupungin kiinteistöverotuloissa. Vuodesta 2023 alkaen niiden odotetaan kasvattavan kiinteistöverotuloja n. 1,2 milj. eurolla.

Kaupungin lainakanta oli vuoden 2022 päättyessä 15,2 milj. euroa eli 2 843 euroa asukasta kohden. Syksyllä 2022 käynnistettiin kaupungin historian mittavin investointihanke Raasakan koulun uudisrakentaminen. Koulu valmistuu vuonna 2024. Lainakannan vuodesta 2017 alkanut miinuskorkojen ajanjakso päättyi kesäkuussa 2022 ja tilinpäätöshetkellä lainojen keskimääräinen korko oli 2,10 %.

Konsernitilinpäätös painui toistamiseen varsin vahvasti tappiolliseksi Korpelan Voiman kuntayhtymän alijäämistä johtuen. Konsernitilinpäätös oli 1,7 milj. euroa alijäämäinen vuonna 2022, edellisvuonna alijäämä oli 1,1 milj. euroa. Alijäämistä huolimatta kertynyt ylijäämä konsernitaseessa on 11,4 milj. euroa.

Vuoden 2023 talousarvio laadittiin 66 428 euroa ylijäämäiseksi. Talouden lyhytraportin 1.1. – 31.3.2023 tilanteen mukaan ylijäämää oli kertynyt 1 279 078 euroa, mikä on noin 200 000 euroa edellisvuoden vastaavaa aikaa parempi. Puolivuotiskatsauksen yhteydessä laaditaan myös tilinpäätösennuste. Tämän hetkisen arvion mukaan vuodesta 2023 muodostuu nipin napin ylijäämäinen.

Vuonna 2023 alusta toteutunut hyvinvointialueuudistus vähensi kaupungin talousarvion toimintakustannusten tasoa lähes 20 milj.

euroa sote- sekä palo- ja pelastustoimen kustannusten jäädessä pois. Vastaavasti myös verotulot ja valtionosuudet vähenivät yhteensä 19 milj. euroa. Tuloveroprosenttiin tehtiin kaikille kunnille samansuuruinen leikkaus 12,64 %, jonka seurauksena kaupungin tuloveroprosentti on nyt 8,86 %. Kaupungin tuloveroprosenttia on nostettu viimeksi vuonna 2018 ja kiinteistöveroprosentteja vuonna 2015.

Kaupungin asukasmäärä oli huhtikuun 2023 tilanteessa 5 325 ja työttömyysprosentti 9,2 %. Joulukuussa 2022 asukkaita oli 5 347 ja työttömyysprosentti 6,9 %. Vuoden 2022 huhtikuussa työttömyysprosentti oli 7,1 %. Pohjanmaan ELY-keskusalueen työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on huhtikuussa 2023 mannerSuomen alhaisin (6 %). Koko maassa vastaava osuus on 9,3 %.

Vuoden 2024 talousarvioraami

Talousarvioraami vuodelle 2024 on laskettu korottaen toimintakulumäärärahoja 3 % vuoden 2023 talousarvion tason mukaisina. Edellä kuvatuin kriteerein laskettu toimielin-kohtainen toimintakuluraami vuodelle 2024 on esitetty laadintaohjeen sivulla 8.

Vuoden 2024 talousarvioraami on 1 049 000 euroa ylijäämäinen johtuen kehittämisrahaston purkamisesta. Ilman sitä talousarvioraami olisi niin sanotussa nollatuloksessa. Kehittämisrahasto purkautuu, kun kaupunginvaltuuston 11.4.2023 päätös myöntää kehittämisrahastosta sen jäljellä olevan pääoman suuruinen pääomalaina Kiinteistö Oy Kitinkodille pannaan täytäntöön.

Toimielin-kohtaiset talousarvioesitykset tulevat muuttumaan raamista talousarviovalmistelun edetessä ja talousarvion laadinnassa tullaan huomioimaan myös toteutuneet tilinpäätökset ja vuoden 2023 tilinpäätösennuste. Talousarvion laadinnan edetessä myös valtionosuus- ja verotuloarviot mahdollisesti vielä muuttuvat.

Kuntaliiton huhtikuussa antaman verotuloennusteen mukaan kaupungin verotulot tulevat vuonna 2024 olemaan n. 13,8 milj. euroa. Veroennuste on laadittu nykyisillä veroprosenteilla. Kiinteistöverotuloissa on huomioitu varovaisesti arvioiden Mutkalammin ja Kaukasennevan tuulivoimapuistojen kiinteistöverotuotto

Kuntaliitto on huhtikuussa 2023 julkaissut uusimman laskelman kuntien valtionosuuksista vuodelle 2024. Kaupungin saamat valtionosuudet tulevat olemaan n. 4,7 milj. euroa ja laskevat lähes 300 000 euroa vuoden 2023 tasosta. Lopulliset valtionosuustiedot saadaan vasta joulukuussa sen jälkeen, kun talousarvio on jo hyväksytty kaupunginvaltuustossa.

Investoinnit

Investoinnit toteutetaan siten, että ne tukevat strategiassa määriteltyjä strategisia hankkeita. Vuosien 2023-2025 taloussuunnitelman investointitaso on yhteensä 18,8 milj. euroa. Mittavilla määrärahoilla varaudutaan muun muassa uuden koulun ja koulukeskusalueen tiestön rakentamiseen, Roikola-Rekilä -tien perusrantamiseen ja keskustan kehittämissuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamiseen. Investointien toteutuessa kaupungin lainakanta kasvaa merkittävästi ja tulee ylittämään ainakin kuntien keskimääräisen tason. Talousarvion laadinnan yhteydessä laaditaan viitteellinen investointiohjelma vuoteen 2030 saakka.

Toiminnallisten tavoitteiden asettaminen

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Valtuuston ja muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet siten, että kuntastrategiaa toteutetaan ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kannus Juuret elämälle kuntastrategia 2022-2026 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 12.10.2022.

Talousarviokirjaan sisällytettävät tavoitteet asetetaan niin, että ne ovat konkreettisia ja sopusoinnussa keskenään. Niiden on oltava mitattavissa ja laadun arvioitavissa ja niiden toteutukselle on asetettava aikataulu. Tavoitteet asetetaan niin, että ne kattavat tehtäväalueen perustehtävät ja ovat toteutettavissa niihin osoitetuilla voimavaroilla. Tavoitteiden saavuttamiseksi määritellään toteutettavat toimenpiteet, joiden tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan. Asetettavien tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä. Mittarit voivat olla määrällisiä tai laadullisia.

Toimielimille asetetaan valtuuston päätettävät strategiset tavoitteet ja tulosalueille asetetaan toimielimien päätettävät operatiiviset tavoitteet sekä esitellään toimenpiteet, joilla asetettuihin tavoitteisiin on tarkoitus päästä. Tavoitteet asetetaan myös kaupungin konserniin kuuluville yhtiöille. Kaikkien talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutuminen raportoidaan puolivuotiskatsauksessa ja tilinpäätöksessä.

Hallintosäännön 24 §:n mukaiset lautakunnan, eli toimielimen ja sen alaisen toimialan tulosalueiden ja toimintayksiköiden keskeiset tehtäväkokonaisuudet sekä niissä tapahtuvat muutokset kuvataan talousarviossa. Tilivelvolliset yksilöidään tulosalue- ja virkakohtaisesti talousarviossa.

Riskien arviointi ja raportointi kytkeytyy kiinteästi vuosittaiseen toiminnan ja talouden suunnittelu- ja raportointiprosessiin. Toimialat, tulosalueet ja toimintayksiköt laativat toimialaansa koskevan

riskienhallintasuunnitelman, jossa määritellään merkittävämät riskit ja käytettävät riskienhallintatoimenpiteet, riskin hallinnanvastuuhenkilöt sekä mahdolliset aikataulut toimenpiteille. Riskienhallintasuunnitelma päivitetään vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä.

Talousarvion 2023 laadintaohje on oheismateriaalina.

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus hyväksyy vuoden 2024 talousarvion laadintaohjeen oheismateriaalin mukaisena.

Päätös

Olli Joensuu saapui kokoukseen klo 11.10.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti hyväksyä kaupunginjohtajan ehdotuksen asiassa.